

Teamutvikling - humbug og millionindustri, eller et viktig tilskudd til norske organisasjoner?

Førsteamanuensis Henning Bang, PhD
Psykologisk institutt, UiO

Hva viser forskning om
effekten av teamutvikling?

Driver norske toppledergrupper teamutvikling? Og opplever de at det virker?

(Bang & Øverland, 2009)

60% oppgir at drev teamutvikling i 2008

1/2-parten av de private

2/3 av de offentlige

Gj.snittlig omfang:

4-5 dager pr. år

....men bare 18% har drevet "utendørs-øvelser"

Vanligst med

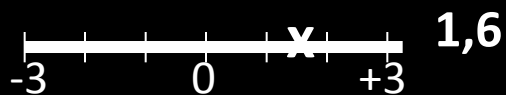
ledergruppeanalyser (86 %)

Opplever ledergruppene at teamutvikling virker?

JA – og det er ingen forskjell mellom privat og offentlig

Effekt på **resultatene**

Effekt på **måten de arbeider på**

Effekt på **relasjonene** dem imellom

Effekt på **kommunikasjonen**

To store oppsummeringsstudier av effekten av teamutvikling

1. Salas, Rossell, Mullen & Driskell, 1999
(11 empiriske studier)

2. Klein, DiazGranados, Salas, Le, Bruke, Lyons & Goodwin, 2009
(20 empiriske studier)

Begge publisert i *Small Group Research*

Identifiserer **fire hovedkomponenter** i teamutvikling

Målavklaring

Relasjonsarbeid

Problemløsning

Rolleavklaring

Hva er konklusjonene deres?

1999-studien: Teamutvikling har **ingen effekt** på objektive prestasjonsmål, og noe effekt på subjektive prestasjonsmål

2009-studien: Teamutvikling har en **viss effekt** både på objektive og subjektive prestasjonsmål, men først og fremst på:

emosjonelle forhold i teamet (ex. tillit, samhold) og **teamprosesser** (ex. koordinering, kommunikasjon)

Forts. konklusjoner fra studiene

Aktivitetene **Rolleavklaring** og **Målavklaring** har størst teamutviklingseffekt

1999-studien: Effekten av teamutvikling blir **mindre desto lengre** teamutviklingen varer (!)

Motstridende funn om teamutvikling virker best for **store eller for små grupper**

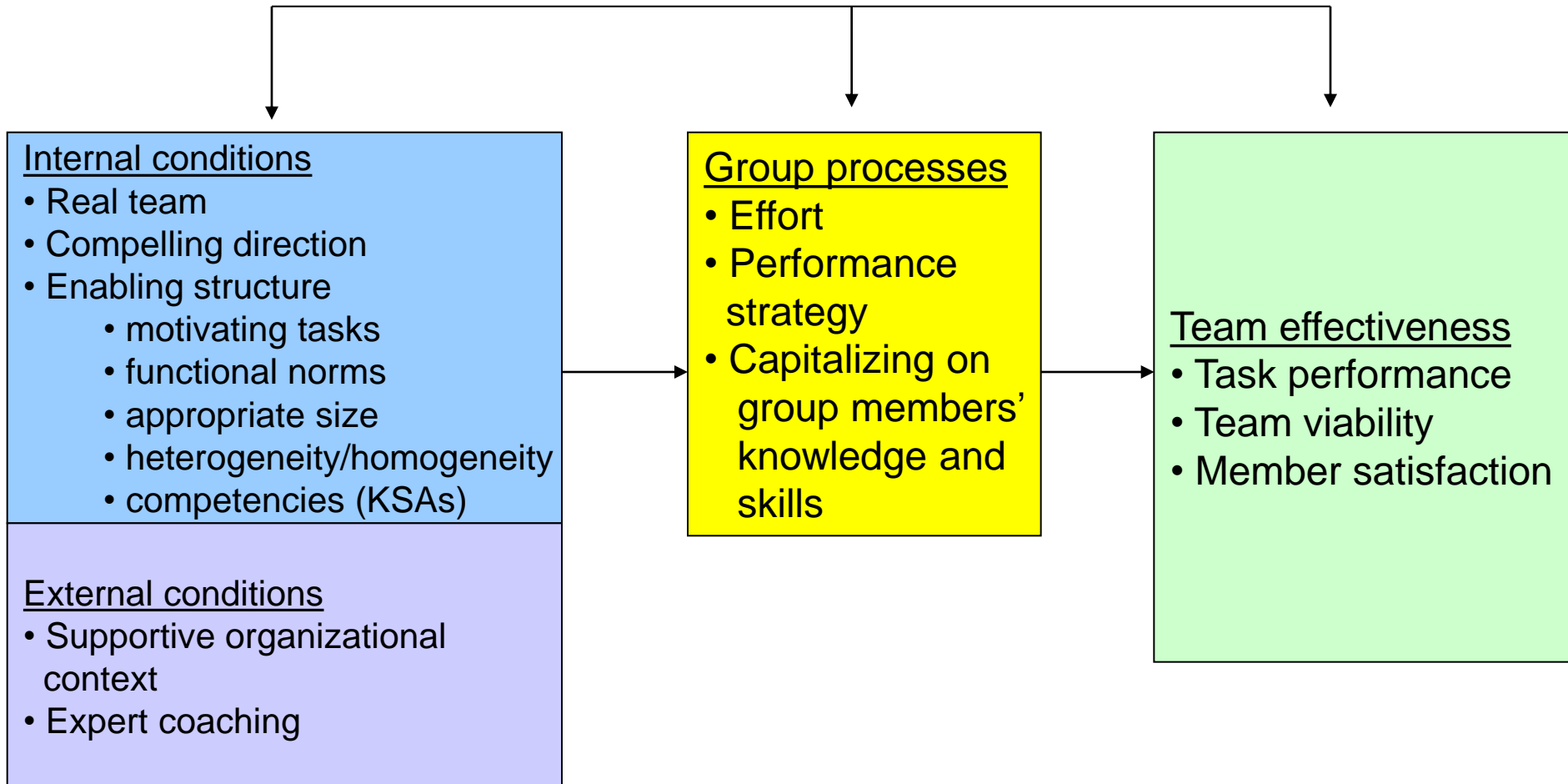
En helt annen måte å nærme seg dette spørsmålet på

Hvis vi gjennom empirisk forskning finner at det er **et knippe med faktorer** som påvirker teams prestasjoner....

....så kan vi kanskje heller studere om **teamutvikling bidrar til å påvirke** disse faktorene?

Noen faktorer som påvirker teamets prestasjoner

(Hackman, 2002)

Kan vi gjennom teamutvikling påvirke:

hvilke **mål** teamet skal sette seg?

hvilke **oppgaver** det skal jobbe med?

hvilke **normer** som skal prege arbeidet?

hvor **stort** teamet er?

hvilke **personer** som er medlem av teamet?

hvorvidt teamet blir **veiledet** i arbeidet sitt?

hvor mye **innsats** hvert enkelt medlem yter?

hvilke **arbeidsmåter** teamet bruker for å løse oppgavene?

i hvilken grad teamet greier å **utnytte** medlemmenes kompetanser?

Ja, da virker teamutvikling!

Hvordan gjennomføre
teamutvikling i praksis?

Det kommer an på

hva **bestillingen** er

hvor mye **tid og ressurser** kunden
vil bruke på teamutvikling

Hvordan tenker jeg når jeg skal
designe et teamutviklingsprogram
for en ledergruppe?

- a) **Avklar bestillingen** – ”Hvis teamutvikling er løsningen, hva er da problemet?”
- b) Tenk på teamutvikling som en form for **organisasjonslæring**: ”detecting and correcting errors”
- c) Lag et opplegg som tror* vil skape **endring** i et eller flere av teamets **tre resultatområder**
- d) Tenk at opplegget skal dekke **Lewins tre endringsstadier**

* Har vitenskapelig belegg for, erfaring for, teorier som støtter

Hvilke tre områder produserer
team resultater på –
og bør du derfor måle
teambutviklingens effekt på?

1. Merverdi for de **teamet er til for**

I hvilken grad **møter eller overgår** teamet krav og forventninger fra de som bruker teamets resultater?

Hvordan er **kvaliteten på de saksresultatene** teamet skaper?

2. Merverdi for teamet selv

Samarbeidsevne: I hvilken grad samhandler medlemmene på en slik måte at deres **evne til å samarbeide fremover øker?**

Mer konkret- i hvilken grad
produserer teamet

sterk nok **teamfølelse**,

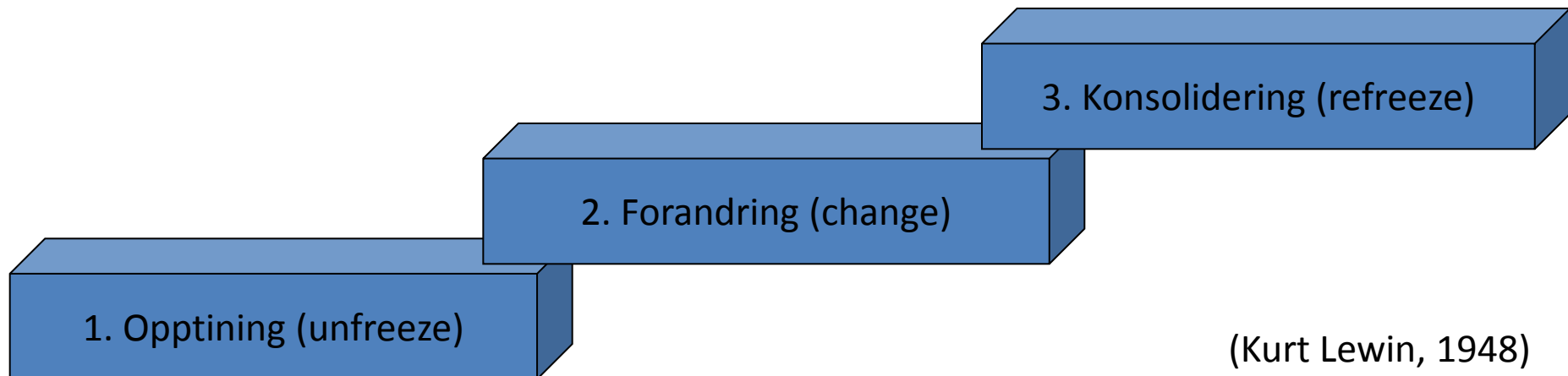
psykologisk **trygghet**,

hensiktsmessig **kultur**
i teamet?

3. Merverdi for teamets medlemmer

Individuell tilfredshet: I hvilken grad bidrar arbeidet i teamet til at det enkelte medlem kjenner seg **motivert, trives og utvikler seg?**

Tenk på teamutvikling som noe som skjer i tre ulike trinn

(Kurt Lewin, 1948)

”Typisk” teamutviklingsprogram

1. samling

- Kunnskapsheving om teameffektivitet
- Identifisere utviklingsområder for teamet
- Avklare formål og avhengigheter

2. samling

- Kunnskapsheving utvalgte temaer
- Oppfølging av utviklingsområder
- Individuelle utviklingsområder
- Strukturerede øvelser + trening

3. samling

- Kunnskapsheving utvalgte temaer
- Oppfølging av utviklingsområder for team + medlem
- Trening på teamferdigheter

+++

Tid

Kartlegging
(team/individ)
Observasjon
av teamet live
Trening i
ledermøter

Observasjon
m/veiledning
Veilednings-
samtaler
Trening i
ledermøter

Veilednings-
samtaler
Trening i
ledermøter

Hvor godt står ulike tilnærminger til team- og ledergruppeutvikling i forhold til **krav om systematikk, langsiktighet og evidensbasert grunnlag?**

Det formelle svaret

I den grad tilnærmingen baserer seg på **god forskning (både empiri og teori)** om hva som skaper effekt for team, passerer den disse kravene.

Men hvor **systematisk, langsiktig og evidensbasert** er den teamutvikling som drives i Norge i dag?

Jeg vet ikke – men **mitt inntrykk** er:

Et **gigantisk marked** – både på etterspørsels- og tilbudssiden med både **kompetente og inkompetente** aktører

Men de inkompetente avsløres ofte ikke fordi kunden **blander "affekt" med "effekt"**

Mesteparten av teamutviklingsarbeidet er **"kortvarig stunting"**

og det er mye verktøystyrt teamutvikling med **"vårt firmas patenterte teamutviklingsverktøy"**

Jeg **plager meg kontinuerlig** med spørsmålene (og synes alle andre konsulenter burde plages av de samme):

Virker det jeg gjør?

Treffer jeg **kundens behov**?

Er jeg blitt **lat** og "snur bunken" i stedet for å lære meg noe nytt?

Er jeg i ferd med å bli like **eplekjekk og skråsikker** som jeg synes en del av mine kolleger har blitt?

Hva bør **kundene se etter** når de skal engasjere en konsulent for teamutvikling?

”Fortid predikerer fremtid”

Velg en **erfaren konsulent med gode referanser**
fra tidligere teamutviklingsarbeid

Tenk nøye gjennom **bestillingen** din.

Hva håper du endrer seg gjennom teamutvikling?

Planlegg opplegget i tett samarbeid med konsulenten, og **bruk det du oppdager** i denne fasen når du bestemmer deg for omfang, innhold og form på utviklingsopplegget.

- **Samarbeider** vi godt?
- Tør konsulenten **utfordre** meg?
- Virker konsulenten **trygg, tydelig, klok og ydmyk**?

Så hva er svaret på dagens spørsmål?

Teamutvikling kan både være **humbug og et viktig tilskudd** til norske organisasjoner – og det er åpenbart en **milliard-industri!**